

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу.

Адреса Редакції і Адміністрації: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10, II. п.
Редакція рукописів не звертає.
Непідписаних дописів не листить.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 250 зол. За границею 2 ам. долари в рік, або їх вартість в ин. валюті.

Чековеkonto П. К. О. ч. 151.520.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Виходить в кожду суботу.

Ціна примірника 20 сот.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

В 65 роковини смерті Т. Шевченка.

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте спомянути
Не злим тихим словом.

Шістьдесят п'ять літ минає від смерті Т. Шевченка. Як рік річно, так і тепер по всіх українських землях святкується пам'ять його. Полетять слів «велика сила», палкі промови, деклямації, співи і знову все затихне на цілий рік. Та вже найбільший крик піднімуть якраз ці, котрих він за життя не терпів та називав рабами, підніжками, гряззю Москви, варшавським сміттям. Дуже криливо будуть святкувати цю річницю також і ці наші «презавзяті патріоти», що то в своїх газетах лають Шевченка, пишуть про него велику погань, називають схизматиком, неуком, ці, що ціле своє життя ні разу не заглянули на село до мужицької хати, до робітничого кута, щоб обняти цього «найменшого брата», принести йому світло правди й науки й цим бодай в частині сповнити заповіт великого борця за права поневолених. Чорноризники та великі «батьки народу», що люблять жити трудом цього меншого брата, що люблять на ньому «шкуру а не душу» — нині найбільше будуть розпинатися за Шевченка та називати його своїм. Перед лицем народньої маси вони не осміляться топтати його щирого і палкого протесту проти великого поневолення та визиску одних другими — а будуть це робити обдуманно, пляново, при допомозі «наукових дослідів», щоби таким чином ослабити протест Шевченка та закріпити своє панування над працюючим народом, шляхом обезцінення шевченківських ідей в масах працюючого народу.

Але за те громада в сираках — маси українського працюючого народу — щиро поклоняться пам'яті Шевченка. І поклоняться не за його обдумані поезії,

Вставайте
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте! **Т. Шевченко.**

Redakcja Czas. „Hromadskij Holos“ Pr. 105/26.
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczony w czasopiśmie „Hromadskij Holos“ Nr. 9 z dnia 6. III. 1926 pod tytułem: „Український університет і польско-українська згода“ w ustępach między słowami: a) wyrazno... a: ce tak maje b) zrobytu... a: z ukraińskiego, 2) „Postanowy Zjazdu Ukr. Soc. Rad. Partji“ w ustępach między słowami: a) wyzysku... a: zjazd stwierdzuje b) hromadskij rad... a: parija bude c) formach... a) zjazd protestuje d) pracujących mas... a) zjazd stwierdzuje zawiera znamiona zbrodni a to: ad 1) z § 65 a) ad 2) a) z § 65 a) ad 2, b) z § 65 a) i występkę z § 305, ad 2) c) z § 302, ad 2) d) z § 65 a) uk. — uznał dokonaną w dniu 3/3 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydruk. + myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dzpp. Nr. 61863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Lwów, 5. III. 1926. Havel.

повні змісту і краси, але поклоняться йому за те, що в часи найбільшого гніту та реакції на всіх українських землях, він перший підняв голос протесту проти безпощадного гніту й визиску працюючого народу. Що закликав цей народ до боротьби проти соціального й національного поневолення, що вірно боронив інтересів поневолених, що за них терпів і віддав своє життя.

Заледви минуло 65 літ від смерті Шевченка, але вплив його ідей між працюючими масами значно поширився. Під впливом цих ідей українські працюючі маси розторожили велику російську імперію, допомогли в розвалі наддунайської монархії та на протязі кількох років кервалились на полі бою —

Віча і збори.

ЗАСІДАННЯ Гол. Управи У. С. Р. П. відбудеться дня 13. березня о год. 10 рано в льокалі „Гром. Голосу“.

ПОЗІР КОСІВЩИНА! Дня 14. березня відбудеться велике селянсько-робітничє віче в Краснолі пов. Косів.

ПОЗІР ЩИРЕЧЧИНА Й ЛЬВІВЩИНА! Дня 21. березня відбудеться велике селянське віче в господарських і кооперативних справах у Городиславичах.

Новий обман.

По всіх більших і промислових містах Польщі творить польська буржуазія комітети допомоги голодуючим безробітним. Питання безробіття стає для них тепер питанням життя і смерті так само як питання отримання заграничної позички та кредитів для підприємств. І не змушує їх до цього любов до ближнього, але страх перед обуренням польських робітників, котрих, коли вони голодні, не так уже легко булоби задурити таким патріотичним сосом у роді: маєте хліб і землю на кресах!

Львівське вєсвідство подає, що має на своїй території 17.493 безробітних, які потребують сейчасової допомоги. бицьким 4901, перемиським 3785, кросбитьким 4901, перемиським 3785, кросненським 3077 безробітних. З цього числа дістає державну запомогу тільки 4522. Львівські шкільні влади подають, що около 6000 дітей приходять у Львові до школи, не ївши в хаті снідання. Це є страшні числа, але вони зовсім не відповідають правді. **На західно-українських землях голодують сотки тисяч українських працюючих людей — жінок, мушин, старців і дітей**

воглядної з педагогічного боку форми утравізму, як покришки до нищення нашої національності; 3) констатують, що сама польська шкільна влада не придержується в рівній мірі своїх законів супроти українського й польського населення, а доказом є школа в Озірній. Мимо того, що на основі вислідів шкільного плебісциту сама польська влада рiшила утравізм в тій школі, того утравізму ще й до нині не введено в тій школі і даліше ведеться наука виключно в викладовій мові польській, звиняючись тим, що частинка польського населення Озірної внесла проти того рекурс, хоч по всіх інших громадах та сама влада не зважає на рекурси, які внесло українське населення, і не відкладає введення утравізму, чи самої польської мови навчання аж до полагодження рекурсу; 4) висловлює протест з причини саботування справи українського університету у Львові; 5) потверджують, що вимогою українських батьків є, щоби укр. дiтвору виховували українські учительські сили, а тому протестують проти неприйняття тепер таких сил згд. переносування їх на чисто етнографічні польські землі; 6) протестують проти введення до шкільної науки терміну русин — русиньські — рускі замість Українець — український та домагаються, щоби називано нас в школі так, як цього вимагає гідність великого 40-мільонового народу; 7) взивають українську суспільність до закладання своїх приватних шкіл; 8) взивають до жертвенности на Рідну Школу і організування в кожній місцевості Кружків У. П. Т.; 9) взивають українське громадянство до закладання дiточих садків в кожному селі; 10) протестують проти колонізації західно-українських земель позамісцевим чужинним елементом; 11) протестують проти надмірно великих податків і способу їх вимірювання та екзеккування; 12) взивають наше селянство й робітництво до організації самопомочі дорогою кооперативних установ.

??

??

Що там чувати з Вашим уділом до видавничої кооперативи „Громада“? Чи треба Вас Товаришу запитувати на ція місци поіменно?
10 вол. уділ 2 вол. писового! Адреса: Льв в — Навроцький Осип. Ринок 10.

Що діється в Польщі?

В закамарках Жидівського Кола в польській соймі.

Тому, що ціла польсько-жидівська угода пішла в дубину, [бо Поляки не були вдоволені з неї, що обіцяли, а Жиди з того, що обіцяного не дістали!] в Жидівським Колі в польській соймі зробилася мала домашня революція. Дра Райха, голову Жидівського Кола, який допровадив до угоди, скинено, а вибрано нового, Дра Гартгляза. З того крику, який при тій нагоді повстав, можна було з початку думати, що жидівські послі перейдуть до гострої поведінки супроти уряду Але-ж де там! Новий голова виразно заявив, що він буде продовжувати політику свого попередника, що буде перти до згоди з польським урядом і громадянством. Це чортові свічку. А богові огарок. З національними меншостями обіцяють жидівські багаті заступники йти тільки в справах, котрі не в протидержавні. Розуміється, що таких справ для жидівських угодівців буде божевільно мало, а може їх і зовсім не буде. Ануж — може жидівський фараон і міністр Грабські змилюється... Тоді жидівські послі за нову виборчу ординацію до громад і до сойму думають від вшеполяків знов дещо сторгувати. Але що буде, коли торг скінчився? Про це вони не думають.

Той добре сховався!

Подає «Дзенник Людови» з 25 лютого таку історію.

З вічевого руху.

Велике віче в Озірній.

Дня 21 лютого ц. р. відбулося велике віче в містечку Озірній, на яке явилось майже все українське населення Озірної. Віче відкрив т. Микола Кузьмин, а президіювали т. Берестецький і т. Рій. Шкільний реферат виголосила т. Іванна Блажкевич з Денисова, а господарсько-кооперативний т. Д. Ладика з Тернополя. — В дискусії говорили т. Багрий зі Зборова і т. Зварич з Озірної.

На віче прислало старство зі Зборова комісаря, а в місті була сконсигнована поліція, скріплена доколичними постерунками і поліцаями зі Зборова. Атмосфера була напружена, бо українське населення Озірної до краю обурене поступованням польської шкільної влади. А причина ось така: Мимо цього, що на основі плебісциту (189 українських декларацій!) сама польська влада рiшила утравізм в школі в Озірній, ані не сниться тій самій владі введення в тій школі утравізму, мовляв, що рішення не є правосильне, бо кількох Поляків внесло рекурс.

Ухвалено одноголосно осьтакі резолюції:

Українці містечка Озірної: 1) протестують проти польонізації українського шкільництва і домагаються навчання в народних школах виключно в рідній мові дiтвори, як того вимагає педагогічний принцип; 2) протестують проти ди-

Пошукує польська поліція міжнародного злочинця Влостовського. Міжнародний злочинець — це неабияка особа! Шукає його німецька, чеська, австрійська ну й польська поліція.. Ніхто не хоче мати такого горожанина! І знаходить його польська поліція.. Але де?

Находить на «кресах».. І є там начальником слідчої поліції при повітовій команді польської поліції в Білій на Подляшшу. Не багато мучився той пан, щоб вилізути на таку високу посаду.. З Влостовського зробився Овчарек, вступив до поліції в Седльцах, потім був в Любліні, а тепер в Білій.

І як тут тепер могла його поліція вислідити, коли він сам слідив і напастував український спеціально і соціалістичний рух з окрема? Дійсно дива діються, коли злочинці стають сторожами публичного безпеченства!

Оден краде „сірничок“, другий „чатичок“.

Мадярські монархісти мають цісарську кров у своїх жилах. Тому, бажаючи зробити монархістичний переворот на Мадярщині — робили це з розмахом, який відповідає їх горячій аристократичній крові — зачали фалшувати французські та чеські гроші. Польські монархісти не мають того розмаху, бо вони тільки звичайна собі, голодрана шляхта. Деколи трапляється граф, князь, і то в довгах. А в однім то вони подібні до своїх мадярських побратимів — що радби свою монархістичну агітацію робити все не своїм коштом. В минулім тижни рознеслась по Варшаві вістка, що зі стереженого жовнірами військового магазину на Цитаделі вкрадено 17 скринь з амуніцією та кілька пак ракет. Поліція підориває, що вкрали муніцію польські монархісти котрі поволи готуються до фашистського перевороту. Дивно, що з магазину, якого пильнує полковник з батальйоном війська щезло 50.000 патронів, і ніхто цього не бачив. Цеж не голка!

Ладні історії.

На комісії бюджетовій польського сойму закинули бувшому польському міністрові скарбу Грабському, що він за позичку Діллсона віддав Польщу під курателю Діллсон має право обсадити залізничні каси своїми людьми, щоби стягнути свої проценти. Пан Грабські застав перед комісією скандальні умови і в той спосіб взяв комісію „на кавал“ Так говорив посол Розмарін.

Позичка Діллсона це оден скандал. Побіч глупоти і незнання, була ще зла воля людей, що ту позичку для Польщі вистарали. Взагалі між найвищими достойниками Польщі „панують нездорові відносини“ [так делікатно говорить про кота, що ходить коло сала!], котрі, замість боронити інтересів скарбу, дбають о інтереси приватних підприємств, в котрих забезпечили для себе масні посади. — Так говорив посол Бирка.

Роботящим рукам,
Руботящим умам,
Перелогі орать,
Думать, сіять, не ждять,
І посіяне жать —
Роботящим рукам

Т. Шевченко.

В справі сезонної еміграції до Німеччини.

Спролетаризоване та до краю знужене українське село під Польщею не пам'ятає так тяжких часів, які тепер переживає. Брак землі, брак хліба і брак заробітку, при рівночасній дороговизні міських продуктів та непосильних податках, доводить українське селянство до розпуки. Гра з розпукою мас, це небезпечна гра з вогнем!

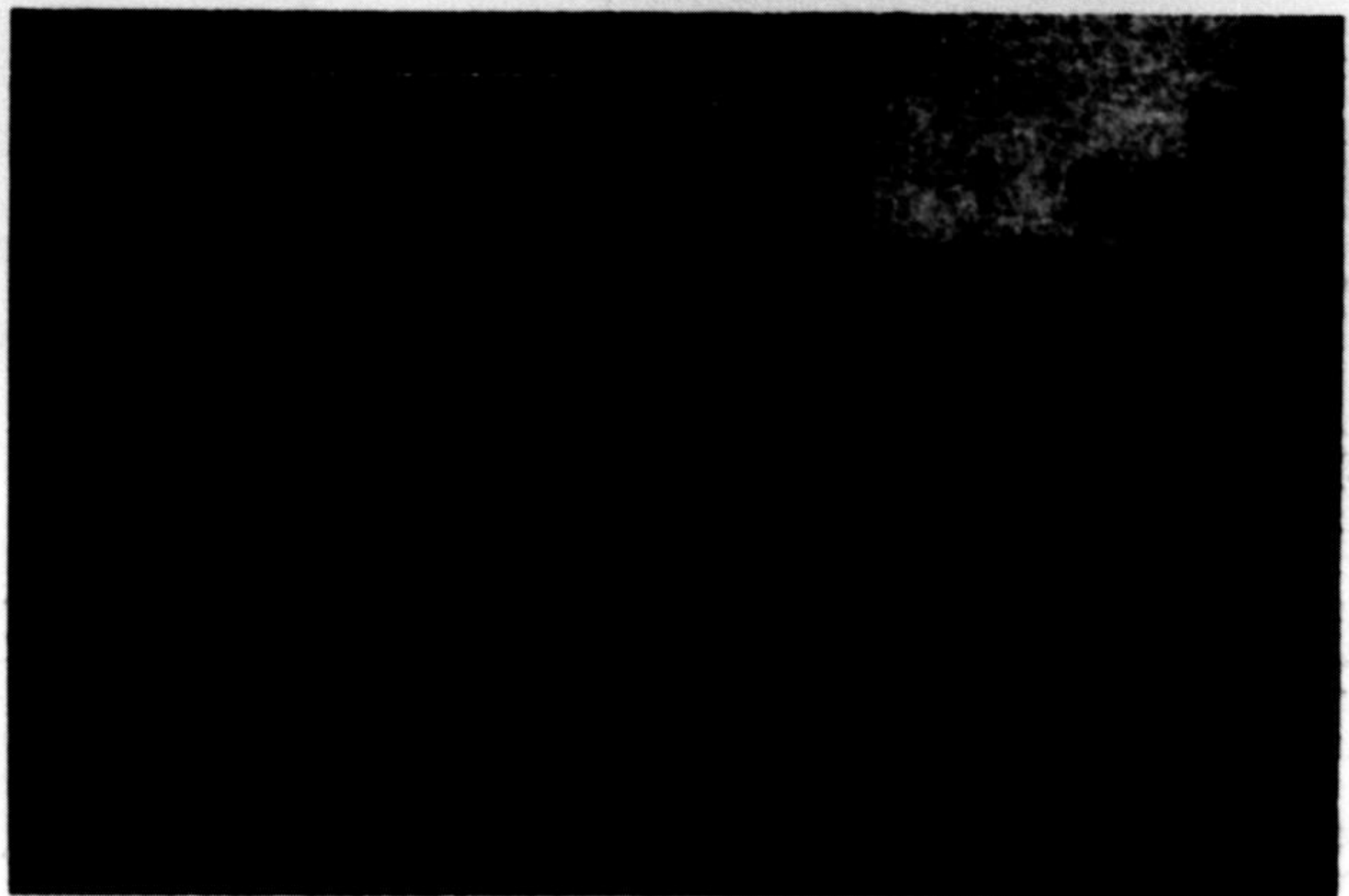
В останнім часі отворилися границі Німеччини для сезонної зарібкової еміграції, на яку постійно виїжджало зі Східної Галичини що року поверх 100 тисяч селян. Тепер і тій еміграції на терені українських земель ставиться рамиці і перешкоди. Польське Міністерство праці само визначає, кілька робітників з котрої околиці Польщі може виїхати на заробітки. І тут виявляється, що польський уряд не рахується з тим, що найбільший голод праці є на українських землях і визначає з гори для деяких повітів смішно малу квоту і то лишень у львівським воевідстві. Станіславське, Тернопільське, Волинське, Поліське, Подляське воевідство позбавлено зовсім права виїзду на заробітки в Німеччину. І у Львівським воевідстві взяв польський уряд під увагу тільки західні повіти: з Ярослава має право виїхати на протязі часу до 1 мая 500 робітників, з Яворова 500, з Кольбушової 400, з Ніска 300, з Рави Руської 500, з Ряшева 300, з Тарнобжегу 200, з Жовкви 500. Разом 3200 з цілого воевідства! З воевідства Лудзь 28.400. — З воевідства Кельце 8600. Ітд. ітд. При цьому староству не вільно видавати паспортів, коли число бажаючих виїхати перейде визначене з гори число. — Вже сам розподіл квоти між поодинокі воевідства говорить ясно сам за себе.

Таким способом вертаються для українського працюючого народу панцизняні часи, в яких хлоп був прив'язаний до землі і не смів її залишати.

Ріжниця тільки така, що колись панцизняк мав хліб і працю, а тепер не має ані хліба, ані праці, ані землі. Він має одно право: право голодової смерті!

Справа свободної зарібкової еміграції в межах поємности німецького ринку праці є так важною для знуженого українського села, що воно не може в тій справі здатися на ласку і неласку польського міністерства праці. Українська парламентарна репрезентация обовязана до споду прослідити цілу справу і гідно виступити в обороні інтересів українського села перед зазіханням на його право праці. УСРП. не зведе з тої справи ока. Союз Селянських Спілок старається зібрати і буде подавати кожного разу до відома всі відомости в тій справі. Також сільський пролетаріят мусить масово стати в обороні свого права праці. В обіжнику ч. 458 польського міністерства праці з дня 5 лютого ц. р. зверненім до воеводів, в § 8. говорить, що староства повітів, які не є вчислені в розподілах еміграційної квоти, можуть видавати паспортів на підставі дотеперішних приписів. Колиби стверджено, що еміграція в тих повітах стає масовою, тоді повинні відповідні староства повідомити про те міністерство праці. Тому всеж таки мусить наш сільський пролетаріят домогатися права на виїзд.

При тій нагоді діються нові надужиття і здирства ріжних пявок і ошуканців, котрі користають і наживаються з людської нужди. Заінтересованим треба знати, що паспортів на виїзд є безплатні, що за блянкет платиться тільки 50 сот. і жадних інших оплат не вільно від виїзджаючих побирати. Кошти подорожі до границі є знижені до половини на підставі посвідок, які видають староства громадським урядам разом з паспортівми.

Пам'ятник Шевченка в Винниках коло Львова, знищений „культурними“ сусідами в 1922 р.

Мій краю прекрасний, розкішний, багатий!
Хто тебе не нищить? Якби розказать
Про якого небудь одного магната
Історію — правду, то перелякать
Сзме пекло можна. Т. Шевченко.

Дядьки отечества чужого!
Не стане ідола святого,
І вас не стане! Т. Шевченко.

І не в одім отім селі,
А скривь на славіній Україні
Людей у ярма запрагли
Пани лукаві. Т. Шевченко.

Чи є що краще, лучше в світі,
Як у купі жити,
З братом добрим добро певне
Пожить не діляти? Т. Шевченко.

Вісти з Лугу.

«Луг» дбає і про виховання тіла і про виховання духа!

Товариство «Луг» у Озирній заложено 9 вересня мин. року. До дня 31 січня 1926 р. вписалося до нашого товариства 9 спомагаючих членів і 126 дійсних, з того 45 члениць. Разом має товариство 135 членів. Ухвалено, що спомагаючі члени платять 4 зол. річно, дійсні 2.40 Луговики і 1.20 річно Луговички. Вписове 50 сот. для Луговики і 25 для Луговичок. Товариство до цього часу дало 2 аматорські театральні вистави і 3 товариські забави. Що тижня у вівторок відбуваються сходина членів на вправи і на товариську гутірку. — З членських вкладок, з вистав та забав закуплено для «Лугової» бібліотеки 67 книжок за 187.50 зол. Працює товариство по своєму найкращому розумінні. Є молодого завзяття доволі і охоти є до праці багато. Але не можна всього на оден раз зробити. І бачимо свої недогагання. Та вони нас не ломлять. Навпаки ми рішили їх зломати так, як це енергійному Луговикуви лицює. — В першу чергу мусимо подумати над тим, як придбати прилади: пожежничі і гімнастичні. Жадаємо також, щоби і в Великім Лузі у Львові подбали для нас о відповідні підручники до пожежничих і гімнастичних вправ. Також приготуємо в себе ряд рефератів. Думаємо розділити між себе реферати з української історії, літератури і т. и. Бо знаємо, що тільки тоді руки і ноги добре працюють, коли їм розумна голова лад дає. Хочемо обіднатися з великою

сімею «Лугів» і відганяємо від себе всіх, що їм наша праця в «Лузі» не подобається. Хто проти «Лугу» — той проти нас.
Луговик Сагайдак.

Нечайна смерть від сніжної лявіни.

Останні снігові в Америці залишили маси снігу на стоках гір. Ці маси снігу стали причиною великої катастрофи, якої жертвою впало містечко Сангульх у Каліфорнії. Воно лежить між двома великими горами. Під напором вітру зірвалася снігова маса лявіною з гір і летіла в долину, де розположилося містечко. Що раз більше зростала сніжна куля, брала з собою обривки скель, ломала дерева, аж скотилася до перших хат на узгір'ю. Там летіла зі швидкістю, бо гора в цій місци більш спадиста. Населення й не сподівалося, яке нещастя нагло паде на нього. Перші доми сніжна маса придавила до землі, як гнилі яблука. Все, що жило в тих домах, найшло страшну коротку смерть у сніжній кулі. Страшний гук сполохав мешканців, але вони не розуміли, звідки йде лихо. Лявіна впала в частину міста, де живуть робітники з копалень. Лявіна поривала з собою хати, неначеби вони не були з камення, цегли чи дерева, але з карт. Все збивалося в одну масу зі снігом, і мур і домашня обстановка і сторожені людські тіла і скелі, що їх з гір на долину понесла лютюча сила. Збираючи по дорозі сніг і будівлі, лявіна росла даліше й котилася з непереможною силою. Тільки вітер шумів у місци, де вона переходила й люде камячили з переляку, ті, що їх пощадило. Тому, що це було в ночі, багато людей спало. Пробуджені страшним гуком, вилітали на двір і тікали. Куди? Чого? Самі вони не знали. На протязі кількох хвилин лявіна захопила коло 20 домів і впала врешті на костел. В одній хвилині простелився він в одну руїну. А даліше рушила на готель, у яким жило 50 гірників та знищила його зовсім.

До цієї пори не вдалося зрахувати, скільки жертв потягнула за собою ця катастрофа. — З руїн видобуто 26 трунів. Але їх не можна

навіть розпізнати. Є це одна маса здавненого мяса й поломаних костей — дорослих і дітей. В середині лявіни, між звалищами домів і скель є ще 80 жертв. Тисячі людей зіздається, що би приглянутися тій страшній лявіні.

Правна порада.

ВАЖНЕ ДЛЯ НЕМІЧНИКІВ (ІНВАЛІДІВ)!
По довгих заходах і трудах вийшла постанова, що тим інвалідам, котрим припинено виплату пенсії (на підставі 24 § інвалідського закону то є з причини спізненої реєстрації), — буде пенсія й далі виплачуватися на основі розпорядку міністерства в іських справ і міністерства скарбу. (Rozp rządzenie ministr. spraw wojskow., De art. VIII, Sanit. L. dz. 818/25, sup z dnia 7. lipca 1925 i rozp min. skarbu z dnia 16 grudnia 1925 r. L: 1815.) Тому скарбова палата в Кракові почала вже працювати в тім напрямі; треба лише, щоби кожний інтересований удався до принаї лежного (П. К. У. — Повітова Команда Доповнення) і покликаючись на подані вище розпорядки, просив о віднову паперів (актів) до виплати пенсії.

З огляду на недалекий речинець військового набору треба знати: що подання о відрочення часу служби військової з родинних або маєткових причин (арт. 53 і 54) належить віддати від 15 лютого до дня, що попереджує ставку перед поборовою комісією. Хто вносить друге подання о відрочення, повинен це зробити від 15 лютого до 20 червня. До подання належить додати: 1) витяг метричний (всіх членів родини, без огляду чи шлюбні, чи ні, чи мешкають разом, чи на боці. 2) Посвідка комісаріату поліції про маєтковий стан прохаючого і його родини.

Сонце йде
І за собою день веде.
І вже тії хребетносили,
Уже воушуться царі...
І буде правда на землі!...

Т. Шевченко.

„Правне“ „положення“ Українців у Польщі.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ ч. 641 посла Серг. Козицького і тов. з Укр. Клубу до міністра справедливості в справі конфіскування укр. преси, а спеціально «Громадського Голосу». В останній часі сконфіскувала Держана Прокураторія у Львові статтю в ч. 5 «Гром. Голосу» з дня 6 лютого п. з. «Правне» «положення» Українців в Польщі». Стаття обговорює працю польського вченого проф. Цибіховського, в більшості подаючи його погляди. Дивно, що головні думки цього вченого, які стали основою змісту сконфіскованої статті в «Громадському Голосі», могли зовсім свobodно і без перешкоди появилися друком у Варшаві, а не могли пролізти в українській газеті. Підписані запитують, що думає міністр зробити, щоби покласти край тим конфіскатам укр. часописів?!

Коли хтонебудь з Українців висловлював прилюдно думку, що Українці є в польській неволі, то всі уряди польські уважали це каригідною пересадом, а прокуратор конфіскував такий вислів, як незгідний з правдою. Мовляв, деж може бути мова про невірність в новочасній державі та ще й з демократичною конституцією.

Тимчасом виводить нас і п. прокуратора з блуду визначний професор права у варшавському університеті Зигмунт Цибіховскі. Видав він цього року книжку п. з. «Польське державне право на тлі уваг з області науки про державу і порівнюючого державного права (Варшава, 1925. Видавництво семінара публичного державного і міжнародного права варшавського університету, сторін 252). Подаючи в цій книжці основні поняття про державу, про державне

право та про державну політику Польщі, стверджує він виразно, що становище національних меншин у Польщі (Українців, Білорусинів, Литовців) не опирається на засаді рівноправності, — але на засаді толеранції (терпимости), котрої міра й межі залежать виключно від волі й національно-політичних інтересів Польків. Він каже дослівно так:

«Підставою прав меншин не може бути засада рівноправності — а тільки засада толеранції, усвячена вже в давній незалежній Польщі. Про границі толеранції рішає державний інтерес, котрий вказує, як далеко може сягати національний сепаратизм (змагання до відділення). Засада рівноправності національностей надається для малої держави, котра не може брати участі у великій політиці, велике «моцарство» мусить нераз вимагати від населення жертв і зусиль, на котрі може здобути лише нація, а не збір рівноуправнених національностей. Правне зрівняння меншин з більшістю булоби несправедливе, а може бути мова лише про відносне узгляднення жадань тих меншин».

Коли для провірення цих тверджень проф. Цибіховского звернутися до польської конституції, то побачимо, що дійсно що до національних меншин не висказано в ній засади рівноправності, а навпаки, сказано виразно, що верховна власть держави належить до польської нації. Є вправді бесіда про рівноправність, однак лише у тім місци конституції, котре говорить про рівноправність признаних у польській державі віроісповідань, і то рівноправність обмежена, на

користь упривілейованого віроісповідання римо-католицького.

Книжку проф. Цибіховского прийняла критика з одушевленням та з признанням підносить влучність його тверджень. Отже ці погляди проф. Цибіховского треба уважати пануючими.

В такому випадку муситься ствердити слідує:

Слово «рівноправність» є підставовим правовим поняттям устрою всіх новочасних демократичних, а навіть монархічних держав. Натомість слово «толєранція», по українськи «терпимість», не є поняттям правовим, не має правового змісту, але означає тільки довільне відношення, залежне не від якихнебудь обовязуючих правових постанов, а тільки від доброї волі того, котрий хоче другому щось «терпіти». Така терпимість якраз характеризує становище невірника, котрий не може покликватися на ніяке право, а є лише залежний від міри терпимости свого пана.

Не треба дурити себе тим, що всеж таки є закони й параграфи, обовязуючі в цілій польській державі, котрих мується уряд придержуватися супроти кожного громадянина польської держави, без огляду на ріжницю національну. Бо колиби Українець вимагав у Польщі примінення для нього якогонебудь закона, то значить, що той Українець, спираючись на погляді, що він має право ставити таке домагання, на рівні з кожним іншим громадянином. Колиж Цибіховський й інші польські правники кажуть, що національні меншини в Польщі не мають рівноправності, то значить, що

Схамен'ться, недолюдки,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою Україну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!
Розкуйтеся, братайтеся!
І чужому краю
Не шукайте, не питаєте
Того, що немає
І на н бі, а не тільки
На чужому полі...
В своїй хаті своя правда
І сила і воля!

Т. Шевченко.

Встане Україна,
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти.

Т. Шевченко.

Проект пам'ятника Т. Шевченка в Києві.

З життя села й міста.

Гірка й правдива.

Кальників (Загребля) пов. Мостиска. Дня 28 лютого 1926 відбулися нашої читальні «Просвіта» Загальні Збори, на яких зівстав вибраний наступний Виділ: Микола Лучків як голова, Стах Садовий як містоголова, Василь Каляв-

ський як секретар, Гавриїл Рабій як касієр, Михайло Рабій як бібліотекар, Іван Гнатів як господар та Гринь Калявський як член Виділу. На заступників вибрано: Петра Заплатинського, Максима Дацка і Федька Грабаса. Читальня наша відновила свою діяльність ще в жовтні 1923 р. і в тім часі Гурток аматорський дав виставу та причинився до відсвяткування роковин смерті нашого поста Т. Шевченка. Однак не довго тішився поводженням, бо з причини браку влас-

згадане домагання Українця може бути узгляднене, або може бути й неузгляднене — в залежності від толеранції (терпимости) того, від кого Українець чогонебудь домагається.

Тимсамим, коли вичеркується відносно Українців засаду рівноправности, ставляється український народ поза межі всяких законів, а ставляється їх лише в залежність від нічим неозначеної терпимости якоїнебудь власті.

Примір: Поліціант побе в службі Українця. Українець жадає охорони права, котре забороняє поліції бити. На таке жадання дана власті відповідає: «Нам не хочеться поліціанта покарати». Тоді Українець каже: «Хибаж є таке право, обов'язуюче в цілій державі, рівне для всіх громадян і право належить примінити також для мене». На то йому власті відповідає по думці твердження Цибіховського: — «Правда, що є таке право, але ти не маєш рівного права з іншими громадянами, ти не є рівноправний, ти не можеш жадати, щоби поліціанта покарано, як цього може жадати Поляк. Бо колиби ти міг того жадати так, як може жадати Поляк, то ти бувби Поляком рівноправним — а тимчасом прочитай польську конституцію і книжку проф. Цибіховського, то побачиш, що ти не є рівноправний, і від мене залежить, від моєї толеранції, чи я поліціанта покараю. В данім випадку поліціант є Поляк, якби я його за тебе покарав, то булаби йому кривда і тому моя толеранція каже, що я його не покараю».

Таке полагодження справи є власне

конечним наслідком позбавлення Українців рівноправности і хоч воно для чоловіка виглядає неможливим і недорічним, то все таки воно одиноким відповідає правничому думанню, воно одиноким є згідне з засадою польської конституції, котра не дає Українцям рівноправности.

Те саме каже щоденно практика Поляків супроти Українців.

Отже повинні Українці усвідомити собі своє правне становище в Польщі, з окрема зятати собі, що те становище не є ані «правним» — бо «толєранція» не належить до понять правних, ані не є взагалі «становищем», хиба «положенням» — бо будучи позбавленими права, а лише відданими «толєранції» — Українці в Польщі не «стоять», а хиба «лежать».

Годі поминути без уваги слова Цибіховського про «малу державу» і «велике моцарство». Цікаво іменно знати, від кого і від чого залежить поділ держав на «малі держави» і на «великі моцарства», що беруть участь у великій політиці.

На те однак Цибіховській не дає ніякої відповіді. Коли-ж розглянутися по світі, то побачимо, що якраз усі великі «моцарства» (Америка, Англія, Франція) визнають засаду рівноправности.

На всякий випадок мусимо прийняти до відома, що Українці в Польщі не мають «рівноправности», тільки «толєранцію» і мати це на увазі в нашій політиці так супроти наших «терпимців», як і супроти сумежних держав.

При оцінці практичних наслідків

ної домівки та печальности опікунів мусів звинути свою діяльність. Щоби розвинути як слід просвітну задачу — мусів Виділ читальні задалегідь старатись о фонди на будову власної домівки, що й сталося. Заходами В. Калявського придбано часті фондів від наших одиосельчан перебуваючих на еміграції в Америці та Канаді, а часті фондів узбирано поміж місцевими свідомішими громадянами та приступлено до будови власної домівки, однак фонди, якими розпоряджала читальня, вистарчили ледви на укінчення двох кімнат, з яких в одній приміщено читальню крамницю, а в другій філію молочарні. Площу під будову читальняного дому дарувала громада в дуже гарнім положенні. Крім нашої читальні «Просвіти» заложено в нашій селі одиноким в Мостищині «Читальню общ. Качковського», яка також причинилася до ударення наших поляків. Тепер знову вискочили «як Пилип з конопель» місцеві Поляки, яких в нашій селі є всего около 15 родин та заснували своє «Коло млодзєж». І нуж масненькими словами до наших свідомих і несвідомих селян промовляти та обіцяти золоті гори від свого посла Косидарського, щоби павутинням омотати наших селян. Слова їх такі масненькі, що не тільки несвідомі пішли служити чужому богові, але навіть члени Виділу читальні. Тепер це польське товариство числить около 30 членів, переважно Українців, а Читальня «Просвіти» ледви 22 членів, хоч наше село замешкує 95% укр. населення. Рівнож є в нашій селі кілька склепів українських, як Степана Дацка і Степана Стеценка, однак вивісок українських нема, лише самі польські і то «польско-народове». Мається вражіння, що приходитьсь в мазурське село десь під Краковом. Гей громадянине Кальникова! час вже скинути полуду зі своїх очей, чому тобі ліпше пахне чуже, як своє, чому ти легковірний, чому піддаєшся намовам облесним ворожих тобі осібників, які люблять на тобі шкіру, а не душу і фарбованими лисами? Не вір обіцянкам, якими тебе наділюють пани з «Коло млодзєж», бо колиби цей посол давав такі благодати, які він та його посіпаки тобі обіцяють, то певно перш давби він тим, які його з початку мало не на руках носили, а тепер переконалися, що це брехня і просто женуть його зі села! Чи не ліпше вписатись тобі в члени читальні «Просвіти», яка є твоєю рідною? Хибаж тобі ліпше пахне чуже, як своє. Чи ти

польської «толєранції» треба мати на увазі, що досі в ріжнонаціональних державах принята була виразно в конституції (Австрія!) засада рівноправности — і хоч вона в практиці була обмежена, то всеж усі уряди і вся суспільність були вязані рівноправністю — а тільки найвища виконуюча влада (правительство) в певних випадках найвищої політики нарушувала цю рівноправність — дбаючи однак про те, щоби це нарушение не було надто очевидне, та запевнюючи на весь світ про «рівноправність усіх громадян».

Яке-ж зовсім протилежне становище в польській державі! Тут власне сама влада заявляє, що рівноправности нема і бути не може — цю засаду проголошується публично всій суспільності, викладається в школах, вноється в польську суспільність, зазначається її у всіх урядах, щоби знали, що нема рівних громадян. — Є тільки повноправні громадяне — Поляки, а решта живе і існує на стільки, на скільки дозволяє на це «терпимість» (-ласка) пануючої польської нації!

Представте собі тепер урядника — Поляка на українській території: коли він за Австрію, де був вихований на засаді рівноправности і обов'язаний був у своїм урядуванні її зберігати, позволяв собі на безглядні нарушування права супроти Українців — то яке буде його урядування і на що він може собі позволити в державі, котра виразно виховує його в дусі нерівноправности, котра заявляє, що рівноправність є шкідлива і її бути не може? **Д-р Когут.**

селянини ще не переконався, які маєш благодати від сусідоньків? Чи не знаєш, що ліпша своя хата, як чужа палата? Чому ж твій розум про це не тямить? Доки будеш чужим наймитом?! Гей схаменіться — будьте люде, бо лихо вам буде!

Просвітняни.

Професійна організація лісових робітників.

Брак професійної селянської організації відбивається на цілм господарським житті нашого селянина. Але його кожний, хто не захоче, бо бачить, що він неорганізований. Іде до пана на зарібки просто за дурно, а коли йде о те, щоби йому пан дозволив на випис худоби, тоді за поденщиною ще й курку панові несе, чи гуску, бо худоба їсти хоче. І всюди, де тільки селянини знаходять який зарібток (а рук робочих багато, заріботків мало!), то користають з його нужди й прикрого голодового положення роботодавці-визискувачі і підприємці. І не тільки пани обшарники, але й арендарі-віднаємці, та всілякого-рода лісові спекулянти радіби з працюючого народу наживитися. Особливо важкий є визиск праці українського селянина й робітника в нашій карпатській лісовій полосі. Щоби тому визискові положити край, є одинока рада для нашого селянина. Закладати свою професійну організацію, котра зв'язалаби всіх лісових робітників-бутнярів і дарабників. Такою організацією, котра бралаби українського робітника в оборону — є «Селянська Спілка». Польські робітничі професійні організації не заступають як слід усіх інтересів українського робітника, в багатьох випадках його денационалізують, а на всякий випадок тій денационалізації не протиставляється. Це зрозуміла наша Гуцулія — а особливо бутнярі-дарабники. **Дня 14 марта відбудеться велике селянське віче в Краснолі, на котрім селянство й робітництво і ті чорноробочі бутнярі та дарабники подумают над тим, як їм полішити своє становище. І з високої Черногори піде клич-зов по цілих Карпатах: В єдності наша сила і перемога! Проч з визиском! Хай живе єдність робітничої лави боротьба за кращі умови праці!** **Бутняр.**

Драгоманівське свято на селі.

Читальня «Просвіти» в Іспасі дол. (нов Коломия) улаштувала дня 21 лютого ц. р. Святе М. Драгоманова зі слідуною програмою: 1) Вступне слово; 2) Вічний революціонер, деклямація; 3) відчит про життя й діяльність М. П. Драгоманова; 4) Читання поеми «Мойсей»; 5) Закінчення. Точки програми виконано без закиду, мало лише було учасників, а передовсім молоді. З тов. «Луг» в гор. куті показався одет член, а з членів читальні «Просвіти» в горішнім куті ніхто. Село Іспас до війни світової радикальне, військово-деморалізоване, не шанувало як слід М. Драгоманова, великого друга селянства та ідейного батька радикалізму. — Крім кількох членів Виділу читальні «Народна Спілка» не видно було на святі колишніх завзятих ніби радикалів, не стало корита (зсипу збіжжя), перевелися й радикали. Брак ідеї у колишніх членів тов-а «Народна Спілка», видно й по тім, що Виділ тогож тов-а приневолений судово стягати передвоєнну збіжжєву позичку. В т-ві «Народна Спілка» гуртуються дуже розбіжні що до поглядів елементи, але на майбутніх Загальних Зборах переведеться генеральну чистку. Культ М. Драгоманова, українського Маркса, мало на селі поширений, хотія соціалізм не чужий нашому селянству. Сільські драгоманівці повинні познакомлювати наше селянство з М. Драгомановим, даючи відчити про М. Драгоманова та улаштовуючи Драгоманівські свята.

Учасник.

Темряві день страшний.

Солець, пов. Дрогобич. Зимові місяці оживили просвітню діяльність у повіті. Відбуваються по селах дуже часто театральні вистави і читальняні сходи. Всюди, з малими винятками тільки стараннями і силами самих селян. Загальні Збори читальні відбуваються завжди при участі великої кількості селян так, що домівок не вистарчають на поміщення зацікавлених учасників. Навіть у таких читальнях, котрі майже не жили, росте заінтересування. Перед Загальними Зборами цього року вписалося в Сільці понад 50 членів. Але темноти в селі ще багато. І тій темноті така просвіно-освідомляюча робота не подобається. Всіляко відумують на просвітняні членів читальні, представляють їх рогатими і думають, що страшно обиджають, коли називають їх соціалістами. Та цього молоді не злякається, бо вона знає, що життя на одному місці не стоїть, що світ поступає вперед і вона мусить залишити старі забобони і йти вперед з робітництвом і селянством інших культурних народів. І скоріше, чи пізніше темнота уступить мусить, бо розвидняється вже і не сила спинити світло, яке вдираться

під селянську стріху. І вона, та соломяна стріха щезне з темнотою, а покритється селянський дим бляхою і життя селян стане кращим і не таким страшно нужденним, як ниде на світі. І тільки просвіта й поступ дасть нашому селу новий світогляд, нові варстати праці, нове знання, а з тим і нове життя.

Соціаліст.

Дери з ближнього свого, як не з себе самого.

Таку заповідь має наш священник о. Петро Пелехатий у Дмитровичах. Має дві парохії, 40 моргів поля. Є бездітний. Та вже видко така наша селянська доля, що чи це тебе, чи вдовець, чи з дітьми, чи без дітей, який трапиться священник, то завжди селянської шкіри не пошанує. Недавно за похорон узяв від малолітніх за похорон батька 50 зол., а дяк 18. Щоби народ не знів як боронитися, стараться не допустити світла до села. Страшно йому не подобається «Громадський Голос», або оголошення про селянсько-робітничє віче. Навіть проби аматорського кружка й ті колять його. Селянини вичого не вільно — бо ті хлоп, панщизняк, панський раб. Він аби дав і мовчав. Оце думка нашого «поступового» священства.

Вільний.

Темне село.

Це **Чуков** — з самбірського повіту. Завжди воно було загукане, забите з усіх сторін досками від світа. І самі люде винні і ті свідомі одиниці, що селові в такому занустині шпати дозволили. Є читальня «Просвіти» в селі, але вона зовсім припинила свою діяльність. Члени

не дбають за неї, не дбають і про рідну школу. До читальні не сходяться. І хоч голова читальні чи бібліотекар радіби, щоби було ліпше, то вони оба на це не порадять. Правда, є і вищі причини цього лиха. Це страшна нужда селян, брак зарібку, мало землі, загальна бідність і брак гроша. Шож має зробити касієр, коли й так гроша від нікого не стягне, бо його мало хто має? Дайте раду, як вийти з цього лиха!

Свід.

Що буде з такої молодіжж?

Ще перед святами пішли заходи коло цього, щоби з села **Воютичі, пов. Самбір**, коляда пішла на «Рідну Школу» та на інші добродійні цілі. Добуто дозвіл від староства, але заколядовані гроші — аж стид сказати перед иншими селами — пішли на горівку. Оце й має бути наша молодіж, ніби будучність нашого народу! Може де є гарна молодіж, але нашим молодим людем, то хіба стид тепер перед иншими показатися на очі. Упоминав в церкві о. духовний, щоби зібрані гроші віддати на призначену ціль. Тоді ці «горівчани» колядники казали, що попові не дадуть. Ви не дивіться на те, чи піп чи не піп, але чи добрий громадянин, чи до доброго громадського діла закликає! Тим ви нікого не переконаєте, що він піп і ви «попові не дасте». Бо не собі о. духовний хотіли брати. Сотки дітей ждуть на українську рідну школу, сотки сиріт голодують, а в селі гроші з коляди йдуть на горівку! Ганьба такому селу! Колись Воютичі були добрі, тепер зійшли на ледящо.

Журлявий.

Вибори до громадських рад і самоврядних органів.

Справа виборів до громадських рад та усунення язви наказних вїтїв знаказними радами, які допроваджують до повного знищення громадське добро і яких надужиття обурюють до глибини українське населення на цілим просторі українських земель під Польщею, стала одною з найбільш пекучих справ. Вже в минулім році масовий рух українського селянства, яке домагалося переведення виборів до громадських рад, примусив ту справу поставити на порядку нарад польського сойму. Тоді появился внесок, щоби уряд перепровадив вибори на підставі старого проєкту ординації виборчої для Ігромад. В проєкті було знесення курії великої власности при виборах до повітових рад і утворення двох курій: міської і сільської. Але Тимчасовий Самоврядний Виділ у Львові і повітові ради у Сх. Галичині заявили рішучо і проти нових виборів до громад і проти знесення поміщицької курії, бо вважали їх польським національним добром. В наслідок такого спротиву справу погребано в попелі; але скандал існування старостинсько-вїтївської диктатури поруч з існуванням постанови про місцеве самоврядування в писаній польській конституції зростав з дня на день тим

більше, що безконтрольна господарка виявлювала такі надужиття, від яких соромно ставало і перед світом і перед самим собою.

Тому рішено знову відпорпати з попелу справу переведення нових громадських виборів на підставі дещо зміненої старої ординації. Але нагло вшехполяки прийшли до переконання, що краще їм тепер ухвалити зовсім новт ординацію виборчу для самоврядування в цілій Польщі, як лишати цю справу будучому соймові, котрий готов ухвалити щось зовсім неприємне для ендеції, колиб вона при виборах до сойму вийшла менше сильна як в тепер.

Коли заговорила ендеція, заговорили і польські соціалісти і польські селянські партії: кажуть, що вже дішло між ними до згоди, що нова ординація вилізе врешті з адміністраційної комісії до польського сойму. І деякі добрі люде надіються, що в вересні цього року відбудуться в Польщі нові вибори до самоврядних тіл. Що зроблять з постановами ухвалені вже для Сх Галичини воевідської автономії — покаже будучність. Всеж таки одно певне, що український народ жде ще тяжка боротьба. І він її не злякається.

Чому вони проти нас?!

В чім ріжниця?

Зростаючий з кожним днем соціалістично-радикальний рух, як незалежна, самостійна, вільна сила українського працюючого народу з його змаганнях до національної волі, не дає пати ворогам незалежної соціалістичної організації на західно-українських землях. І тут з поборюванні цього руху подали собі руки і польська поліція та адміністраційна влада і ундівські діячі по селах і містах і клерикали з під стягу єпископа Хоминина і хлібоїди з «Селянського Пралора» і панове зі «Світла». Кожний з вище поданих ворогів українських соціалістів-радикалів має свій окремішній спосіб їх поборювання. Про це, як стараються здавити український соціалістично-радикальний рух польські влади, ундівські діячі, клерикали всякої масті і хлібоїди, ми писали дуже часто. На цей раз ми хочемо спинитися над тими способами, яких хапаються в поборюванні селянського й робітничого українського соціалістично-радикального руху пани зі «Світла». Вони не

можуть УСРПІ, закинути такої діяльності, що йшлаби в супереч її програмі, або в супереч національних чи соціальних інтересів українських працюючих людей. Не маючи ніяких доказів ані фактів, вони стараються поборювати наш рух: 1) лайкою, 2) ширенням звичайних сплетень і неправди.

І в тім є одна велика ріжниця, а заразом і сила українського соціалістично-радикального руху, що він у поширванні своїх ідей і освідомленні українських працюючих людей 1) не вживає неправди, 2) не потребує її вживати.

Основні тези політичної та господарської програми українського соціалістично-радикального руху, викладені основником українського соціалістичного руху М. Драгомановим, є такі прості, ясні й притягаючі, що не потребують аж словних викрутасів, щоби попасти глибоко в серце українського селянина й робітника. Вони є: 1) Своя влада на своїй землі, 2) Влада в руках працюючого народу, 3) Земля і інші богацтва та варстати праці повинні належати до тих, що самі на них, чи в них працюють, 4) Рівність всіх працюючих сіл і міст, рук і ума.

Українські соціалісти-радикали знають, що тільки несвідомість і неорганізованість є причиною, що український працюючий народ до сьогодні є в становищі національно і соціально поневоленого раба. І тому старається УСРП його освідити і зорганізувати, а це власне викликє в порогів УСРП найбільшу лють. Бо освідомляючи українське селянство й робітництво, мусить УСРП говорити правду про положення українського працюючого народу. І ось то відкриття правди не подобається ворогам, а ще більше не подобається незалежній організації українського селянства й робітництва, яка має на оці передовім його власні інтереси.

«Світло» пише неправду.

Ми візьмемо за приклад ось хочби остатне число «Світла» з дня 7 марта. І просимо, щоби наші читачі самі перевірили, чи правду пишемо, чи ні. Пише «Світло», що соціалісти-радикали з хлібоїдами Даниловича поділили між себе ролі, що хлібоїди явно й безсоромно забирають перед жолобом, а другі (УСРП) стараються позискати собі ласку «верхів» безупинним гавканням і виливанням помий на Радянську Україну.

Що слово, то неправда! Не ділили вони ріль з хлібоїдами, але навпаки: одинокі соціалісти-радикали (при допомозі делегатів української парламентарної репрезентації) з усіх західно-українських політичних партій, протиставилися по своїм силам отверто хлібоїдській зарозі. Також неправдою є, що соціалісти-радикали забирають о «ласку» «верхів» і то «гавканням» на Радянську Україну. Арешти та поліційна нагілка на наших товаришів ясно показує ту польську «ласку» для УСРП. Також ніколи не виступали наші товариші, чи «Громадський Голос» проти Радянської України, але виступали проти політики російських націонал-комуністів і проти тої влади на Радянській Україні, від якої український працюючий народ мусить щойно поволі виборювати свої права.

Дальша неправда «Світла» (ч. 10) така:

«До справи зближення (Польщі до Радянського Союзу) ставиться Радянський Союз холодно і чисто річево». Отже мусимо ствердити, що до цієї пори ставиться до польсько радянського зближення холодно і річево тільки польський міністр Скінінський, в той час, коли «радянський» Чічерін їздив до Варшави (а не Скінінський до Москви); кілька разів заявляє Чічерін з Риковим свою охоту до приязни з Польщею, а навіть зарікався мішатися в польську політику на українських і білоруських землях. Таке «ставлення» зовсім не є холодне! І чому тоді «Світло» фалшиво освідомляє своїх читачів?

Врешті «Світло» розхваляє Семена Вітика з нагоди прийняття його в члени комуністичної партії більшовиків України. Воно називає його «відомим галицьким робітничим діячем та бувшим робітничим послом австрійського парламенту». Ми знаємо Вітика як вірного слугу польських соціал-патріотів з ППС., а про те, який він є «робітничий» діяч, говорить він сам ось як:

«Високе цісарсько-королівське Міністерство! Я, вибраний вже двічі із виборчого округу Дрогобич - Самбір - Старий Самбір - Турка - Балигород - Лютовиска й вступаю понад 300.000 мешканців, майже без виімку селян і робітників, предкладаю високому ц. і к. Міністерству свої услуги. Я готов йти в краю з місця на місце та навчати зібраних селян про силу та значіння Австрії та її армії, про доброзичливість нашого Монарха, про обовязки українських горожан супроти держави й Династії. Я є також готов поїхати на Україну, з якою звязали мене через ряд довгих літ організаційні інтереси, аби там популяризувати роль Австрії для цілої української справи... При цім дозволяю собі додати, що в моїй агітаційній роботі ніколи не буду торкатись партійних інтересів, але матиму на оці виключно тільки австрійські, які містять у собі і українські. Відень, 23. XII. 1914. Семен Вітик. Відень I. Готель Рояль». (Опубліковано «Укр. Прапор» ч. 28 з 24 квітня 1920 р.).

Оцею «робітничий діяч» склав тепер за певне подібну заяву і в Харкові та випикує очевидні неправди про українську соціалістично-радикальну партію. Він пише в українських радянських газетах, що голова УСРП, тов. Лев Бачинський робить угоду з Польщею. Це сміє писати людина, яка ціле майже життя гнулася в чотири догнелі перед польськими патріотами та йшла на їх мотузку! Який пан, такий його крам. Йому тільки о це ходить, щоби той крам продати. А за ним, тим «робітничим» «цісарсько-королівським діячем» і собі підбігає «Світло».

Зі світа.

«В Женеві ми повинні говорити не тільки своєю власною мовою, але також європейською — краще сказати — світовою». Так говорить до Французів їх президент міністрів і ті слова підтвердить ще англійський міністр заграничних справ Чемберлен. Здавалосьби з тих заяв, що справді приходить для Європи і світа новий час. Алеж не можна цьому вірити так, як польській марці. Бо чи можна вірити в щирість мирової політики такої Італії, котра збирається з Муссолінім розібрати Австрію, котра заключає з Югославією договір у тій справі та ще хоче свою руку вмишати в балканські справи? Чи можна вірити Англії, котра по цілім світі підюджує одні народи проти других, котра недавно заключила з Італією договір, обіцяючи їй за французькими плечами деякі колонії на близькім Сході, очевидно на французький кошт? Чи можна повірити Франції, котра давить Друзів в Сирії, Ріфенців в Марокко і поза плечима Англії заключає договір з Туреччиною, на підставі якого запевняє, що остане неутральною на випадок англійсько-турецької війни о нафту в Мосулї? Але тимчасом дозволяє тим договором уживати цілої залізничі Багдадської для пересилки турецьких воєнних транспортів. Чи можна говорити про мир, коли Німеччина «шукає» ще за своїми колоніями, за Шлеском і Дандігом, а рівночасно в Китаю іде вже спільно з капіталістичними державами заходу? Не можна повірити! Все те є обман, який має задурити працюючий народ кожної з держав, які оце згортаються в Женеві.

Справа вступлення Польщі на постійне місце в Раді Союзу Народів є дуже сумнівна. Англія рішила не звязувати рук у тій справі своєму делегатові Чемберленові. Деякі європейські газети подають, що на цій сесії Союзу Народів приймуть тільки Німеччину, а Польщі буде признане тимчасове місце в Раді. Справа Бразилії, Іспанії та Польщі, як постійних членів Ради Союзу Народів, має прийти щойно на чергу нарад на вересневім засіданні Союзу Народів.

У Франції впало правительство Бріяна. Причиною його провалу є тяжке положення французького державного скарбу та т. зв. оборотовий податок. Французькі маючі класи, котрі за всяку ціну хочуть звалити тягар поправи французького скарбу на плечі широких працюючих мас, постійно валили всіми засобами попередні соціалістичні правительства. Дійшло до цього, що ані соціалісти, ані правіця не могли зложити правительства. Склесно правительство Бріяна, котрий позичав голосів то в правіці, то в лівіці. Коли-ж на чергу пильних справ стала справа державного бюджету, поправи скарбу, тоді клеєне правительство розлетілося. Бріян хотів вирішити справу в інтересі маючих клас і хотів перевести ухвалу про оборотовий податок у висоті 1.20% від обороту. Не було надії, щоби такий податок перейшов в парламенті. Тому Бріян звернувся в першу чергу до сенату. І сенат ухвалив. Бріян думав, що тепер справа піде легше в парламенті. Але помилився.

В парламенті проєкт правительства Бріяна провалився, а з ним і ціле правительство. Сподіються, що правительствена криза протягнеться тепер доволі довго. Не остане це також без впливу на зовнішню політику Франції. В тім часі мала Франція зговоритися в справі своїх довгів з Англією і Америкою. Хотіла також добути нову позичку. Як поведеться їй тепер у тих справах — не знати. Одна масткєва данина моглаби Францію відразу вратувати. Але тут показується, що так званий національний табор не хоче знати про ніякий патріотизм, коли ходить о його кишеньку.

З тої причини свого провалу Бріян не буде заступати Франції на засіданні Союзу Народів дня 8 марта. Таким способом Польща втратила в Союзі зручного приятеля.

Справа малярських злочинців була на черзі нарад французького парламенту. Посли лівіці атакували правительство, що воно дуже делікатно поступає в справі малярських фалшивників, бо руководиться інтересами деяких капіталістів, що положили свої гроші в малярські банки й підприємства. Чи французький делегат уважатиме собі за честь, що засяде в Союзі Народів разом з фалшивником Бетленом, розбішакою Гортім, або з ським таким злочинцем графом Телеким, що є приятелем англійського міністра Чемберлена? З тої причини повстала буря в парламенті, яка успокоїлася щойно тоді, коли правительство заявило, що зробило все потрібне в тій справі і дальше поступатиме згідно з інтересом Франції.

Фашистівський патріотизм відомий із того, що кричить на весь рот про свою любов до батьківщини. Але на ділі то справа маєтьс янакше. Французька газета «Котідієн» подає нові відомости в справі убиства соціалістичного посла Маттеотіого в Італії. Отож говорять, що кілька італійських гостиниць старалося о відкриття домів гри. І вже все було готове, коли нагло вожд фашистів Муссоліні заявив, що не може погодитися на видачу концесій з причин «морального характеру». А в дійсности о було так, що властители дотеперішних домів гри в Монте Карльо «пустили в ход» дрібну монету, щоби позбутися конкуренції і переконали Муссолінього, що то «неморально» відкривати нові доми гри. Документи в тій справі дісталися в руки Маттеотіого, який хотів їх проголосити в парламенті і то було причиною його смерті. Осьтак виглядає фашистівський патріотизм!

В Союзі Радянських Республік росте безробіття з причини тяжкого господарського положення і скрутного стану державного скарбу. На Великій Україні зросло число безробітних так високо, що радянське правительство України мусило заборонити візд безробітним у межі України з інших радянських республік.

НОВИНКИ.

В СПРАВІ УПРАВИ ТЮТЮНУ говорить нове розпорядження польського міністерства скарбу з 9. січня 1926 р. Дозвіл на управу можуть отримати селяне: I. Що призначать на ту ціль най-

менше 500 м² II. Коли будуть сіяти той тютюн, який їм вкажуть, III. Що застосуються до відносних приписів і поучень, IV. Що згодяться цілий запас тютюну відпродати польському скарбові. Не можуть дістати дозволу пачкарі, дальше ті, що були карані за сіяння тютюну, або ті, що до цієї пори не приноровлювалися до приписів і поучень. Управа тютюну дозволена на таких умовах в слідуєчих повітах: Городенка, Коломия, Косів, Печеніжин, Рогатин, Снятин, Станиславів, Товмач, Борщів, Бучач, Чортків, Гусятин, Підгайці, Скалат, Тереховля, Заліщики і Збараж. Уділяє дозволу Інспекторат Управи тютюну в Заболотіві, зглядно уряди викупу тютюну в Борщові, Ягольниці та Монастерисках. Зголошення до 15. квітня 1926 р. А дозвіл дається до 15. травня ц. р. і є важний тільки на призище особи, котра вносила подання. Без дозволу не можна зменшати ані збільшати засівної площі. Управа є під постійною контролею урядів.

В царстві сатани... Не легко було рекрутам привикати до касарняного пекла за царщини. Вони то й склали сумну пісню про своє горе: «У царя легка служба» — лишби і служити... Тепер у республіці також часом дістанеться новобранцям. Про се читаємо в попівській польській газеті «Глос Народу» (ч. 39 з 18. лютого с. р.): «Перед військовим судом у Кракові розглядано подію, що сталася на подвір'ю касарні в Неполоміцах. Там стоїть залогою п'ятий полк кінних стрільців. Видано наказ, щоби стрільці машерували весело... Капраль Мечислав Ваньтух, інструктор молодих рекрутів доглянув раз на вправах, що селянин Петро Кара, недавно покликаний до війська, машерує сумно. Зараз ударив його рукою під бороду, але місто веселости завважав, що рекрут скривився, гейби хотів плакати. Бажаючи конче розбудити веселість у Кари, гримнув його кулаком у груди, а як він згорбився, поправив другий раз у плечі, щоби випрямився... Це все бачив вахмайстер Сепіньські тай* зголосив командантові, що помімо заборони бити новобранців, капраль зневажив Кару. Ваньтуха замкнено до «інквізиту». — На суді він боронився, що хочаби виконати приказ, щоби рекрути весело машерували, мусів переступити другий наказ, щоби новобранців «не дотикати». Та це йому не помогло: дістав 6 тижнів в'язниці». Така то біда!

(—в.)

Мексик проти священства. Хмара релігійних проповідників та священників у Мексику, а особливо католицьких священників так докучила мексиканському правительству тим, що розпалювала в населенню релігійну ворожнечу й сварку — що рішило воно позбутися їх одним махом. Деякі штати просто наказали всім чужоземним католицьким місіонарам і священникам забратися з манатками геть із Мексику. Американські часописи доносять, що Мексик усуває взагалі священників усіх віроісповідань зі шкіл. Бачиться — впізналися на пророках і фанатиках.

Буда технік. Між Красніком і Закарпаттям у Польщі змірено залізничний шлях і виявилось, що той шлях має 65 кілометрів. Нічого в цім не булоби дивного. Але виявилось, що в часі, коли той шлях будували, інженер, якому до-

ручено будову, дав кошторис на 52 км. шляху. Буває, що кошторис можна зменшити з 52 міль. зол. на 35 міль. золотих. Але таке мабуть таки ще не бувало, щоби залізничний шлях скорчився з 52 на 35 км., хоч коштував тільки, що 52 км. — Дивні діються дива в дивній Польщі.

Посмертна згадка.

Тов. Яків Воронюк, селянин зі Сопова, повіт Коломия помер дня 26 лютого 1926 р. в 59 році життя. Покійний був членом Укр. Радикальної Партії від початку її основання. Для поширення її ідей між селянськи маси на Покутті поклав великі заслуги. Належав до тих піонерів, що промощували шлях до визволення української думки від клерикалізму і опортунізму. До смерті остав визнавав чисту науку Драгоманова, Павлика і Франка і з молодечим запалом вірив в побіду тої справи, для якої положив труд свого життя. На всяких нарадах, зборах і вічах не лише в Коломії і коломиїському повіті, але і по сусідніх повітах, печеніжинському і косівському, з'являвся Покійний Товариш Яків і з молодечим запалом вказував на великі завдання праці до визволення. Був також провідником січового руху на Покутті, а в своїйому селі довголітнім коштовим «Січ». Належав до членів основників чит. «Просвіти» в Сопові, що повстала в 1885 р., а яка має величавий власний дім, що також в першій мірі є його заслугою. При читальні зорганізував хор, котрого був диригентом. Був основником і членом Виділу Кружка У. П. Т. в Сопові. — Після війни станув першим в ряди тих товаришів, що взялися до віднови партійної організації на Покутті. Був до послідної хвили членом повітової Управи У. С. Р. П. в Коломії.

Похорон відбувся в неділю 28 лютого ц. р. Похорон став величавою маніфестацією селянської маси для признання заслуг Покійника. Зібралось народа* близько 800 зі Сопова і сусідніх сіл. Явилися делегати від Повітової Управи У. С. Р. П. в Коломії тт. Стефанів, Дорундяк і Микитчук. Тіло Покійника прикрашено лентою кошового. На подвір'ю попращав Покійного місцевий парох о. Романовський. Довезний похоронний похід рушив селом попри читальню, на якій вивішено жалібну флягу. Перед домовиною несено два вінці, оден від молоді, другий від читальні з написами: «За організацію і науку» і «Дорогому Товаришеві — Виділу Читальні». Над могилою прощальні слова виголосили т. Стефанів від Пов. Управи УСРП в Коломії, т. Томенко від читальні «Просвіти» в Сопові, а т. Козяк від Печеніжинщини. Маса селян прощала незабутнього Товариша щирими сльозами.

Перепинок Адміністрації.

Іван Черкас. Часопис висилаємо. Приднуйте нових читачів. — **Іван Наконечний.** Адресу змінили на читальню; часопис заплачений до кінця квітня. — **Петро Вишніський.** Ми адресуємо правильно. Календар висилаємо. Надсилайте передплату за I кв. — **Семен Шинерик.** часопис в 4-ох пр. будемо вислати, але просимо надсилати передплату точно. — **Михайло Зеленський.** Часопис по вказаним адресам вислали. Дякуємо за те, що дбаєте за свій часопис. Гроші ми дістали й зробимо так, як це Ви нам доручуєте. — **Чит. «Просвіти», Стретів.** Часопис заплачений до кінця кварталу. — **Чит. «Просвіти», Озимина.** Гроші дістали. — **Йосиф Придка.** Часопис будемо Вам вислати; приднуйте нових читачів. — **Степан Круглий.** Гроші дістали, до кінця кварталу, то є до 31III.

ВНЕ можна набути нову збірку оповідань ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА п. з.

„Земля“

яка появилася накладом Видавництва «Громада». Ціна 3 зол. 3 пересилкою 3.20 зол. Замовлення слати на адресу: **Осип Навроцький, Львів, Ринок 10, II. пов.** (Видавництво «Громада»).

належить ще 5 зол., просимо надіслати. — **Чит. «Просвіти» в Пеньківці.** В справі тій, що Ви писали, напишуть Вам листа. — **Василь Скурчанський.** Ви довжні за передп. 7.50. — **Чит. «Просвіти» в Ляхівцях долішних.** Часопис висилаємо так, як бажаєте. — **А. Шепель.** Гроші дістали. — **Чит. Народна Спілка, Глушків.** До кінця року 1926 належалоби ще 5 зол. — **Петро Нищоцький.** Дякуємо за приєднування передплатників. Часопис висилаємо. — **Іван Дмитрик.** Часопис будемо вислати. За минулий рік належить за часопис 5 зол. Якщо у Вас зараз трудно о гроші, то надсилайте частями. Ми співчуємо Вам; що зробити? Треба старатися на будуче, щоби було краще. А чи у Вас є Т-во «Луга»? — **Дмитро Мойсик.** Ми не знали, для кого вислати часопис. Написана була читальня, то й до неї ми вислали. Тепер будемо вислати й П. С. — **Іван Підстригач.** Часопис ми Вам вислали, але Ви не подали ясно й читко своєї адреси.

Що пишуть перші відборці.

масарських виробів і м'ясних товарів **Кравого Союзу для хову і збуту худоби і безріг**

кооперативи у Львові, Осолінських 15, II
Дня 25. лютого 1926.

П. Т.

Масарня Кравого Союзу для хову і збуту худоби у Львові. Одержаною посылкою від Вас ми вповні вдоволені. Можливо, що перед святами зробимо **БІЛЬШЕ ЗАМОВЛЕННЯ**, а тепер просимо видати за готівку, яку при спосібности передаєм 15 кг солонини.

З поваженням
Госпдарсько-споживча С-ка
„ЛЮБОВ“

Дев'ятники, п. Вибранівка
(-) МИХ. МЕЛИМУК (-) СПАС ОЛЕКСА

Дня 27. лютого 1926

Хвальна Дирекція!

Отсим замовляю і прошу прислати як найскорше (слідує замовлення товару) впрочім заявляю, що люде з товару вдоволені; вкінці складаю Вам подяку і всьм думки, що буду постійним Вашим клієнтом.

З поваженням
ГРИЦЬ БЕНЬО

Вислок долішний, п. Команьча.

Піддержуйте Кооперативний Промисел!

ВСІ МАСАРСЬКІ ВИРОБИ

шинки, різного рода ковбаси кравого та заграничного зразку, сальцесони, солонини, смалеш, вудженки й инше, вироблене у власній модерно уладженій електричній масарській фабриці, та вощове й теляче м'ясо можна вже купувати по конкурентційних цінах в крамлиці **КРАВОГО СОЮЗУ ДЛЯ ХОВУ Й ЗБУТУ БЕЗРІГ** при вул. **КРАКІВСЬКІЙ** ч. 4. Кооперативам признається значний опуст при замовленнях! Замовлення з провінції полагоджується негайно й солідно.